

پیناسه‌ی ره‌وانبیژی:

__ بریتیه له دریزبرییه‌کی بی زیاده.

__ بریتیه له کورنبرییه‌کی بی کم و کوری.

__ بریتیه له یه‌کسانی نیوان وشه و واتا.

زانسته‌کانی ره‌وانبیژی:

۱/ جوانکاری: که دوو جوړه:-

(1) جوانکاری وشه‌یی: په‌یوهندی به دهربرینه‌وه هه‌یه ئه‌ویش له چهند هونه‌ریک پیکهاتووه.

(2) جوانکاری واتایی: ئهم جوړه په‌یوهندی به واتای وشه‌کانه‌وه هه‌یه.

هونه‌رکانی ره‌وانبیژی:

یه‌که‌م/ هونه‌ری ره‌گه‌زدۆزی: بریتیه له دوو وشه که له دهربریندا به ته‌واوته‌ی وه‌کو یه‌ک بن یاخود جیاوازی.

ره‌گه‌زدۆزی دوو جوړه:

أ/ ره‌گه‌زدۆزی ته‌واو: بریتیه له بوونی دوو وشه که له روا‌له‌تدا وه‌کو یه‌کن، به‌لام له واتادا جیاوازی، ده‌بی هه‌ردوو وشه‌که له رووی ژماره‌ی پیته‌کان و ریزبوونیان وه‌ک یه‌ک بن.

نم// **کاوه که هه‌ئیکرد ئالا گه‌ل له قه‌لای زو‌ردارا ئالا**

وشه‌کانی (ئالا / ئالا) دوو وشه‌ن له شیوه‌دا وه‌ک یه‌کن، به‌لام له واتادا جیاوازی (ئالای یه‌که‌م) به مانای عه‌لم دیت (ئالای دووهم) به مانای ئه‌وه‌یه که خه‌لک له ده‌وری شتیک کو‌ده‌بنه‌وه و لئی ده‌ئالین.

نم// **ئه‌زانی که‌وا پینج روژه ده‌ور که باوکی نه‌ما نامینی که‌س له ده‌ور**

ب/ ره‌گه‌زدۆزی ناته‌واو: بریتیه له بوونی دوو وشه هه‌تا راده‌یه‌ک لیکچوون هه‌یه له‌نیوانیان به‌لام لیکچوونه‌که ته‌واو نیه له رووی واتاوش واتایان جیاوازه.

جۆرهكانى رهگهزدۆزى ناتهو او:

۱/ رهگهزدۆزى ناتهو اوى جودا: برىتييه له بوونى دوو وشه كه ژماره و شيوه و ريزبوونى پينهكانيان تا رادهيهك وهك يهكن، بهلام له يهكئيك له پينهكان جياوازيان ههيه.

نم// **وانهى شههيدى نهوهنده بهرزه**

كووشكى دوژمنى پى هاته لهرزه

لهم ديره شيعرهدا وشهكانى (بهرزه/ لهرزه) تنها له پيتيكد جياوازيان بهمهش رهگهزدۆزى ناتهو اوى جودا دروست بووه.

نم// **ههر له يادمه دهنگى مهشكهى پى**

ئاگرى تهپاله، تهپهى نان و گر

۲/ رهگهزدۆزى ناتهو اوى پىچهوانهپى: برىتييه له بوونى دوو وشه كه ژماره و جۆرى پينهكان وهك يهكترن، بهلام ريزبوونى پينهكان تهو او پىچهوانهن.

نم// **نهك ههر خويمان**

بگره ههتا سروشتى

ئاوى شاخى تا درهختى

ئاو نيشتمان

نيمه چۆنى لهگهئىكا

نهوانيش وان

ههر دوو وشهكانى (ناو/ وان) تهو او پىچهوانهن، به پىچهوانهکردنى ههر وشهيهك وشهكهى تر دهردهچيئت.

نم// **بوچى وهك كهو جنسى خووم راکيشمه داوى بهلا**

دانى گهنمى ناو قهفەس ناخون گيا و گهپلهم بهسه

۳/ رهگزدۆزی ناتهوای زیاد: بریتیه له بوونی دوو وشه که جۆر و شیوه و ریزبوونی پیتهکان وهک یهکن، بهلام ژماره ی پیتهکانیان به قهد یهک نین، وشهیهک به پیتیک یان دوو پیت یان سی پیت زیاتره له وشهکهی تر.

نم// **نه ی ههتوانی جهرگی بابیه**

نهو بابیه که سینه ی کهبابیه

نم// **چاکی سینه م بۆچی نهو خهیا ته نایدوریتهوه**

چاوی بیماری وجودی کر مه ده رزی و دهزی

له م دیره دا وشهکانی (ده رزی / دهزی) رهگزدۆزی ناتهوای زیادیان درووست کردوه، وشه ی ده رزی به پیتیک زیاتره له وشه ی دهزی.

۴/ رهگزدۆزی ناتهوای هاو کیشی: بریتیه له بوونی دوو وشه که ژماره ی پیتهکانیان به قهد یهکن و ریزبوونی پیتهکانیان وهک یهکن، بهلام ههردوو وشه که له سه ر یهک کیش بن.

نم// **هه ر کهسی بروا به گویره ی نه مری وی**

هیچ نه ترسی سه هله ریگه و چه شری وی

نم// **نه کاوه ت کانیه که توی ده راوی**

خه تی نیقراری نوسیوه زه هاوی

دووه م/ هونه ری گیرانه وه: بریتیه له به کار هینانی چند جار ه ی وشهیهک بهو مهرجه ی له دوو جار که متر نه بی، هه ر جار ه و له پال وشهیهک دابیت.

نم// **گوئی بهیبوون و گوئی موفه رح**

بو نیان خوشتره له مسک و قه ده ح

نم// **بۆ رووناکی بۆ هیوا ی پیروزی گهل**

وادهیه نه مرو ده با هه لمهت به رین

نم // مهتحي ئيحيساني بكهه عيلمى بكهه عهدلى بكهه

بهخوا خاريجه نهو صافى هميدهى له ژمار

سنيهم/ هونهرى پاتكر دنهوه: بريتييه له پاتكر دنهوهى وشهيهك يان دهستهواژهيهك يان رستهيهك، به مهر جيگ نهو وشه و دهستهواژه و رستانه ههمان واتايان ههبيت له شيوهدا وهكو يهكبن و بهسهر يهكهوه بين.

نم // كهى تووم ديوه كهى نهتناسم كهى كهى كهى

دندارى چى پهيمانى چى جهى جهى جهى

نم // تا بمينى نوورى چاوم و هيزى پيم

ههر ديم و ديم و ديم و ديم و ديم

چارهم/ هونهرى هينانهوه: بريتييه له دوو وشهى هاوشيوه كه يهكيكيان له كووتايى ديره شيعر مهك ديت و وشهكهى تر له ناوهراست و سهرهتاي نيوه ديرهكهى دووهم ياخود سهرهتا و ناوهراست و كووتايى نيوه ديري يهكهمدا ديت.

نم // خودا هاوشانى نييه

هيج كهس هاوسانى نييه

نم // دل و روح له كن ياره كه ههر دووك صاحيب نيدراكن

له خوم خوش بيم غايب لهمن يارم نهبي غايب

پينجهه/ هونهرى لى وهرگرتن: بريتييه له ليوهرگرتنى ئايهتتيكى قورئانى پيروژ يان فهرموودهيهك يان پهنديكى پيشينان يان شيعرى شاعيريكى ديكه كه لهگهله بهر ههمهكهى خويان تتيكهله دهكهن و بهر ههمهكهى خويان پي جوان دهكهن، بهلام بهشيوهيهك تتيكهلى بهر ههمهكهى دهكهن كه خوئنهس ههست بكات شتهكان هى خوئيهتى، واته شاعير شتهكان ومردهگريت و سهرچاوهكه ئاشكرا ناكات.

نم// (سبحان الذي اسرى) سهراته

(قاب قوسين) يش نهدنا جيگاته

(سبحان الذي اسرى) نايهتتيكى قورئانى پيروزه له سورتهى اسراء نايهتى ژماره يهك، كه شاعير نهم نايهتهى و مرگرتووه و لهگهل شيعرهكهى تيكهلكردووه بى نهوهى ئاماژه بكات كه نهمه نايهتتيكى قورئانه.

نم// به ميواندارى نهبييه كوئخاى دئ

به زوبانى شيرين مار له كون دهردي

له نيوه ديري دووهدا قسهيهكى نهستهقى كوردي ههيه كه شاعير و مرگرتووه و لهگهل شيعرهكهى خوى تيكهلكردووه بى نهوهى ئاماژه بكات كه له كام سهرچاوه و مرگيراوه.

شاهشهم/ هونهرى تيكهلكيش: برىتييه له تيكهلكيشكردنى نايهتتيكى قورئانى پيروژ يان فهرموودهيهك يان پهنديكى پيشينان يان شيعرى شاعيريك و مردهگرئ و دهخاته ناو شيعرهكهى خوى و لهگهل نهوهشدا ئاماژه به و مرگيراوهكه دهكات.

نم// فهرمووت له نادهمن گشت

گهوره و بچوك و ورد و درشت

نم// لاوى كورد مهرده له مردن قهتعيهن باكى نيه

پهندي پيشينانه راسته (بهرخى نير بو سهرپرینه)

هوتهم/ هونهرى دزيهك: برىتييه له بوونى دوو وشه له ديره شيعردا كه ههردووكيان دژ و پيچهوانهن، دوو جور دزيهكمان ههيه:

۱/ دزيهكى فهرهنگى (نهري): برىتييه له بوونى دوو وشه كه له بنجدا دژ و پيچهوانه بهيهكترن.

نم// ههر پايهداران ناويان زيندووه

پياوى بى كهلك پهست و مردووه

نم// چاکه دايم هەر له پیناوی خرابدا رۆیوووه

گهوههری دهريا به دايم وا له ژیر خاکه

٢/ دژیهکی نافهرهنگی (نهروی): ئەو دژیهکەیه که دوو وشهکانی یهکیکیان نهروی ئەویتریانە، واتە له فهرهنگدا هەردوو وشهکه یهک رهگیان ههیه.

نم// میسلی عبدالله عیبادەت خەلکی بۆ یەزدان دەکا

چونکه بوون و نهبوونی کوللی شت فەرمان نهکا

نم// له فهصاحت بلا موعەرایی

چ قیامت چ نهرمهنش نابین

ههشتهم/ هونهری کۆکردنهوه: بریتیه له کۆکردنهوهی چهند شتیک یان وشهیهک لهژیر یهک حوکمدا.

_ بریتیه له کۆکردنهوهی کۆمهله شتیک که ههموویان بخهینه ژیر فەرمانی حوکمیکهوه.

نم// مولک و فهلهک و مهلهک ب جارئ

بلجومله ته چیکرن تهبارئ

وشهکانی (مولک و فهلهک و مهلهک) لهژیر یهک حوکمدا کۆکراوهتهوه ئەویش ئەوهیه که دروستکراوی خودان.

نم// بنهفشه و سونبول و وهردهن دهوای چهندهها غهم و دهردهن

میسالی که عبه لیم فەردهن، طهواف کهم ئەز بیلا ئەعیون

نۆیهم/ هونهری جوانی بایس: بریتیه لهوهی که دیاردهیهک هوی راستهقینهی خوی ههبیّت، بهلام بهلاوه بنیّت و هویهکی تری هونهرمهندانهی بۆ بدوزیتهوه که هوی راستهقینهی نهبیّت، ئەمەش جوانیهک به شیعرهکه دههخشیت.

نم// نارنج و ترنج شوبهئی زینئی

زهر دبوونه ژ عیله تا نه قینئی

نم// مانگی به جیماو له سه فهری شهو

زهرده له ترسی قاسپه قاسپی کهو

دهیم/ هونه ری جیگورین: نهویه که گریهک یان رسته یه کی پیکهاتوو له چند وشه یه که له دیره شیعره که دا بیت، نه م گری و رسته یه چون ریز بووه له جاری دواتر به پیچه وانه ریز ببنه وه، واتا نهوه ی له جاری یه کهم له پیشه وه هاتبوو له جاری دووهم بخه یته دواوه یان نهوه ی له جاری یه کهم له دواوه هاتبوو له جاری دووهم بخه یته پیشه وه.

نم// نه م به نهو، نهو به نه م دهلی کاکه

سهیری قانونی حاجی چند چاکه

نم// خوسره و که سه ری دابوو له بهرد، بهردی له سهردا

کیسرا ههر زوو دلی شهق و پهق بوو به خه نجر

یازدهم/ هونه ری موباله غه (زیده روی): بریتیه له وه سفی زیاد له پیویست بو شتیک یان که سیک، جا وه سفه که به باشی بیت یان به خراپی گرینگ نهویه خوینهر به ته وای پروا به و اتاکه ی نه کات به لام له گهل نه وه شدا چیژیکی نه ده بی ده به خشیت.

_ بریتیه له زیاد روو چون له پیا هلدان یان له زمکردن به شیوه یه که بگاته راده ی درو کردن.

نم// **له گاوان و شوانی کوردان یه که**

به سه بو له شکری سه د که بره و دووله که

نه گهر شوان و گاوانی کورد چند نازاش بیت، ده شی یه کیکیان به قه د نهو هه مو ژماره گه وره یه ی سه ربازی میله تانی تر بیت! بیگومان نه خیر، چونکه نه عه قل و

نه عاده تيش ئه مه قبول ناكات، به لام بو دهر خستنى نازايه تى و خو شهويستى بو شوان و گوانى كورد شاعير ئه م موباله غه ي كردوه .

نم// **جه هه نه م باوه رم نايه قيامه ت من له خو ي بگرئ**

ئه ئى ئاوده ناكه م من وا به پيسى حه يفه دامانم

دوازدهم/ هونه رى به رامبه رى: برى تيبه له وه ي كه به لايه نى كه مه وه ده بئىت چوار وشه مان هه بئىت، دوو وشه له به شى يه كه مى ئاخواتن و دوو وشه كه ي تر له به شه كانى دواى ئه وه وه بئىت، به و مه رجه ي وشه كان دژ و پيچه وانه به يه كتر بن، جا به شيوه يه كى رىك بئىت ياخود نارىك، كه دوو جو ره:

1/ به رامبه رى رىك: ئه وه يه كه وشه كانى به شى دو وه مى به رىكى له به رامبه ر وشه كانى به شى يه كه مدا بئىن.

نم// **كو ن ده رو خنئىت نو ئ دروست ده كا**

خه م ده روئى زوئم لا نه با

نم// **ده زگا و دوكانى شاره كان داده نرى**

روژه كه وشكه شه و ته ره كافوور و عه نبه ره

2/ به رامبه رى نارىك: برى تيبه له وه ي كه وشه كانى به شى دو وه م به نارىكى له به رامبه ر وشه كانى به شى يه كه مدا بئىن، ده بى وشه كان دژ و پيچه وانه ي يه كتر بن.

نم// **به سىرى روژى نه وه ل كرده وه ي ئاخىر شه و ديبئ**

چون وه سفى دهنوسرى بو م نه گه ر بينايى چاو انم

نم// **تازه گو ل رو بى له باخا دركى پير هه ر مائه وه**

گنزه هه رچى خو ي نه خاته گنژى نه و دنيايه وه

سيزدهم/ هونهرى ليكچوواندن: بریتیه له چوواندنی دوو شت یان زیاتر که له سیفته تیکدا یان زیاتر وهکو یهک بن، به لام نابیت له هممو پروویه کهوه لهیه کتر بچن، چونکه ده بنه یهک شت بهم شیوهیه ئهم دوو شتهی که لیكچوواندنیان له نیوانیاندان هیه ده بیت له سیفته تیکدا وهکو یهک بن، ئهو سیفته ش ده بیته پرووی لیكچوون.

_ ئهویه که یهکیک له دوو شتهکان له پرووی هستهوه یان عهقلهوه شوینی ئهویتر دهگریتهوه.

بریتیه له گریدانى هاوشیوهیهک له نیوان دوو شت یان زیاتر به مبهستی هاوبهشیان له سیفته تیکدا یان زیاتر، به ئهوزاریک که قسه کس مبهستیتهی.

بنهرهتهکانی لیكچوواندن:

۱/ بنهرهته سهرهکیهکان:

أ/ لیچوو: شتیکه سیفتهی هیه، به لام له بهر ئهوهی به هویهک له هویهکان وهک پیویست به لای بهرام بهر ئاشکرا نییه، دین به شتیکی تر دهچوینین که به لای بهرام بهر ئاشکرا بیت.

ب/ لهوچوو: ئهو شته سیفته ئاشکرایهیه که لیچووی پی دهچوینریت.

۲/ بنهرهته ناسهرهکیهکان:

أ/ پرووی لیكچوون: ئهو سیفته هاوبه شهیه که له نیوان لیچوو و لهوچوو دا هیه.

ب/ ئهوزار: ئهو ئامرازیه که بو لیكچوواندنی ههردوو بنهرهته سهرهکیهکان پهناى بو ده بریت، ئامرازهکان ئهمانن: (وهک، ههروهکو، ئاسا، مانهند، وینهی، نمونهی، شوبهی، تهشییهی، میسلی، میسالی، چهشنی، دهچی، ئهلیی، ههردهلیی، عهینی، به رهنگی، بهشیوهی، بهههمان، بهشکلی، مینا، هتد.....).

نم// **بینایم کویره ههئناين به پرووی کس**

موژهم یهک یهک دهلیی بزماره بی تو

لهوچوو

لیچوو

نم// **که فرسهٔ کهوته دهست غم هیرشی هینا وهکو شهیتان**

وهها ریکهوت که رۆژگیرانی نهم جاره له شهودا بوو

(غم: لیچوو، شهیتان: لهوچوو)

نم// **مه ماتم حه یاته، حه یاتم مه مات**

که لیم توند دهبن نهو ده می نیلتیفات

(مه مات: لیچوو، خه یات: لهوچوو) (حه یات: لیچوو، مه مات: لهوچوو)

نم// **با له بهین لاجی حه یابه دو ئبه ره ی روو ئافتابه**

واده کهم نهز خۆم حه یابه که مترین تر نهز کیلاب

(روو: لیچوو، ئافتاب: لهوچوو)

چواردهم/ هونه ری خواستن: له روهی وشه ییه وه نهویه که شتیکی وه ربگری له بهکیکی تر بو پیویستییه کی دیکه و له شوینی تر بهکار بهینی.

__ له رهوانیژی دا: بریتییه له بهکار هینانی وشه بو بیجگه لهو واتایه ی که له ئهسلدا بوی دانراوه، هه بوونی په یوهندیه که لیکچوونه له نیوان نهو واتایه ی که بنچینه ییه له گه ل نهو واتایه ی که خوازه ییه.

جۆره کانی خواستن:

١/ **خواستی ئاشکرا:** نهویه که له دوو بنه رته سه رهکییه کانی لیکچوو اندن واته (لیچوو_ لهوچوو) ته نها `` لهوچوو `` مایینه وه، به ئاشکرا له جیاتی وشه ییه کی دیکه بهکار هاتییت.

نم// **له حه قی مه قده می حاجی قوری کی کهم به سه ر خۆمدا**

دئیکم بوو له دونیادا نهویش بهینیکه تۆراوه

لهوچوو

نم// **له رۆژئاواوه نیمشه و بن نیقابه**

مه هی من، ماهی عالم بن مه فهر کهوت

خواستنی درکاو: ئەوێه که له دوو بنه‌رته سه‌ره‌کیه‌کانی لیکچووندن واته (لیچوو_ له‌وچوو) ته‌نها `` لیکچوو `` مابیته‌وه.

نم// **چه‌ند کوردیان کوشت و چه‌ندیان هه‌ئفراند**

چه‌ند گۆنی باخی کوردیان هه‌ئوه‌راند

(هه‌ئفراند: لیکچوو) درکاو.

نم// **پیکه‌نینی دولبه‌ران میقداری عیسمه‌ت که‌م نه‌کات**

لێوی خونچه هه‌ر ئەوه‌نده ناز که تا وانهبی

په‌یوه‌ندی نیوان خواستن و لیکچوواندن:

خواستن له‌سه‌ر بنه‌مای لیکچووندن دروست ده‌بیت ئەویش ئەو کاته‌ی که لیکچوو‌اندنه‌که دوو بنه‌رته سه‌ره‌کیه‌کانی له‌ده‌ست ده‌دات، که ئیتر بی ئەم دوو بنه‌رته لیکچوو‌اندنه‌که له‌بار ده‌چیت، یه‌کیکیان ده‌مینیته‌وه، ئیتر هونهریک دروست ده‌بیت سه‌ر له‌نوێ ئەویش (خواستن) ه.

.....**کۆرسی دووهم**

یه‌که‌م/ هونهری خوازه:

✓ دروست: ئەوێه له به‌کار هیناندا بۆ ئەوه به‌کار هاتبیت که له ئەسلدا بۆی دانراوه، به‌لام خوازه پیچه‌وانه‌ی ئەو بیت.

__ خوازه: بریتیه له‌و وشه به‌کار هینراوه‌ی بۆ بیجگه له واتای دروستی خۆی به‌کار هینراوه، که نیشانه‌یه‌کی (قه‌رینه‌ی) هه‌یه، ریگره له‌وه‌ی بۆ واتای حه‌قیقی خۆی به‌کار هینراویت.

__ بریتیه له‌ گواستنه‌وه‌ی وشه له واتای دروستی خۆی که له بنجدا بۆی دانراوه بۆ واتایه‌کی نوێ، ئەمه له‌به‌ر بوونی په‌یوه‌ندیه‌ک له‌نیوان واتای یه‌که‌م و دووهم دیاره ده‌بیت نیشانه‌یه‌ک هه‌بیت ریگری بکات له‌وه‌ی واتای یه‌که‌م مه‌به‌ست بۆ بیری ئەوه ببات که مه‌به‌ست واتای دووهمه.

نم// **له‌ خه‌و هه‌ستن دره‌نگه‌ میلیه‌تی کورد، خه‌و زه‌ره‌رتانه**

هه‌موو تاریخی عاله‌م شاهیدی فه‌زل و هونهرتانه.

چهند پهيوهنديهکمان ههيه که واتای (درووست) و واتای (خوازراو) بهيهکهوه
دبهستن، له ريگهه ئهم پهيوهنديبانه بومان دهردهکهويت که وشه بو واتای
دروستی خوئی نههاتووه.

۱/ **خوازه به پهيوهندی کهرتی:** ئهويه که واتای دانراو بو وشهه باسکراو
بهشیک بیت له واتا خواز هيهکهه، ئهم پهيوهنديههش ناونانی گشتی له کهرتدا
دارشتووه.

نم// **دلا تا کهه له گونزاري خهيالآ**

نهبيته عهدالی خورشيد

(دل) کهرتیکه له مرؤف، ليرهه شاعير باسی کهرتی کردووه، بهلام مهبهستی
گشته که مرؤفهکه خويهتی، واته خاو من دلکه خهيال دهکات نهوهک دلکه.

نم// **شار بيندهنگ و خش و خاموش دهنگم بههيج کهسنيک ناگا**

هاواریکی دهم به خهنده بو خوش بهختی بانگم ناگا

۲/ **خوازه به پهيوهندی گشتی:** ئهويه که واتای دانراو بو وشهه باسکراو (گشت)
بیت، بو واتا خواز هيهکهه.

نم// **نهمهنده حاکم بهسهردا کرد، بهسهردا نهشکی خوينم رشت**

به کهيفی خوم شوکر نيستا له خاک و خوين غهلتانم

لهم دييره شيعرهه شاعير باس له (سهر) دهکات، گوايه فرميسکی رشتووه، بهلام
مهبهستی (چاوه)، چونکه چاو بهشیکه له سهر.

نم// **قهومی کورد نيسپاتی کرد بو عالهمی سهر رووی زهمين**

میللهتیکی قارهمانن ههر نهبن سهر بهست بژين

۳/ **خوازه به پهيوهندی ژمارهیی:** مهبهست لئی بهکار هينانی ژمارهيهکه بو وهسفی
شنتیک که عهقل قبوولی ناکات که ئهو ژمارانه بو واتای درووستی خوئی
بهکار هينرابیت، مهرج نييه که ههر ژمارهيهک بهبهرچاومان بکهويت ژمارهه
خوازههه بن بهلکو ههنديچار ئهو ژمارانه ژمارههه دروست و حهقیقین.

نم// **نهک ههموو روژئ له نوو، باديهگهران لهب خهنده بن**

تهن يهک و دل سهد هزار فکر و خهيال پهرگهنده بن

نم// **نهی خه لکینه نهف نامه گهر خرابه گهر قنج**

کیشایه مه دگهل وئ دوو سهد رهنج

٤/ **خوازه به پهيوهندی کاتی:** به دوو جور دروست دهبیت:

أ/ فهرمانیک یان سیفهتیک راستهوخو ددهینه پال بکهریکی خوازهیی که پهيوهندی به کاتهوه ههبیت.

ب/ شتهکان ناراستهیی کاتیک دهکهن.

نم// **که مردم نهما شوین و ناکاری من**

حهساوه زهمان گول له هاواری من

واتا (زهمان) گوپی له هاواری من نابیت و دهحهسینهوه، زهمان گوپی نییه که دوای مردن بحهسینهوه بهلکو مرؤقهکانن دهحهسینهوه، لیرهدا بکهری خوازهیی (زهمان) کاته، بکهری راستهقینه (خه لکی نهو زهمانهیه).

نم// **دننیم گهر نهشکی شهوان نه رژی لهچاو چهشنی باران**

مهبهت و خونهوستی نابیته ناسنامهی باران

٥/ **خوازه به پهيوهندی شوینی:** نهوهیه فهرمان بدریته پال بکهریک که شوینه و عهقل رهتی بکاتهوه که نهمه بکهری دروسته، چونکه لهم پهيوهندیه مهبهست شوینهکه نیه بهلکو خه لکی شوینهکهیه.

نم// **جوگهی ئاوهکان تیایا قهتیس ماو**

ههر نهرون ناکهن پیچی شاخ تهواو

(جوگهی ئاوهکان) شوینه، بهلام مهبهستی دروستی شاعیر که نهو ئاوه دهروات.

نم// **دهشتی کهرکووک و کیوی ههورامان**

شاعیری زوره به قهد و پایان

دووم/ هونهری درکه: بریتیه له رستهیهک یان دهر برینیک که دوو واتای ههیه، واتایهکی دوور و یهکیکی نزیک، که مهبهستان واتا دوور هکویه.

__ ئهو دهستهواژیه که مهبهست لئی واتای سهرهوهی وشهکان نییه، به مانای داپوشین دیت.

__ دهر برینیکه که واتایهک له ئاستی سهرهوهی وشهکانه و واتایهک له ئاستی ژیرهوهی وشهکان، که مهبهست ئاستی ژیرهوهی وشهکانه.

بنهرهتهکانی درکه:

۱/ دهر برینی درکاو: ئهو وشانهیه که له دهر بریندا بهکار دههینریت.

۲/ واتای درکاو: ئهو واتایهیه که له دهر برینه درکاو هکویه بهرجهسته دهیت.

جوهرهکانی درکه:

۱/ درکه له سیففت: لهم جوهره باس له وهسفر او دهکریت و سیففت دهشار دریتهوه، ههر چهنده سیففتهکه خوی مهبهستهکویه.

نم// **حاجی کهستیکه بیکهس بو ئیوه قور دهپیوی**

گویی دهگرن زهریفه گویی ناگرن بهلا له خوتان

دهر برینی درکاو: قور دهپیوی.

واتای درکاو: ماندوو بوون و ههولدانی حاجی.

۲/ درکه له وهسفر او: ئهوهیه که وهسفر او دهشار دریتهوه و سیففت باس دهکریت، که مهبهستهکه وهسفر او.

نم// **دهلاک بانگی کرد خاوهن باره دار**

وهره لیت بکرم مهیبهره بازار

دهر برینی درکاو: خاوهن باره دار.

واتای درکاو: خاوهن باره که کهسهکه خویتهی.

نم. گشتی// **بو نیش پیلاوت لهسهر چاوانه**

که نیش نما نیسکت گرانه

سینهم/ هونہری پەندبێژی: لێرەدا شاعیر لە دێرە شیعریکدا پەند دەهێنیتەو، بەمەرجیک: دەبیت ئەم پەندە هی شاعیر خۆی بێت. دەبیت لەیەک دێرە شیعردا تەنھا یەک پەند هەبیت.

نم// **نەگەر موسا و دارا بی لە دنیا بەهرەماند نابی**

دەزانی مەنصەبی هەردووکیان شوانی و گوانی بوو

نم// **قەومی نەتوانی تەعزیە هەنگری**

و تەن پەروەری چۆن پێ دەگری

چارەم/ هونہری کۆپەند: لەم هونەردا شاعیر لەیەک دێرە شیعردا دوو پەند دەهێنیتەو. مەرجە کە هی داھینانی شاعیر خۆی بێت، لە سنووری دێرە شیعریکدا دوو پەند هەبیت.

نم// **بە قسە سادە برسی تیر نابی**

عەمەلە عیززی دین و دنیا بی

نم// **مردوو شۆر کوشتە حەقی خۆیەتی**

کۆریش بو خۆندن پەل و پۆیەتی

پینجەم/ هونہری پینچە و پەخش: بریتییە لە خستە رووی چەند شتیک بە پوختی و دواتر هینانی چەند شتیک دیکە بو هەریەک لە شتەکانی پینشو چونکە متمانەیی ئەو هی هەیه کە گۆیگر دەتوانی ئەو شتانەیی دووهم بو ئەو شتانەیی یەکەم بگێردریتەو، دەبیت وشەکان بەقەد یەک بن.

نم// **ئەو سەرا پەردەیه کە بەرپابوون**

مانگ و رۆژ هەلات و ئاوا بوون

وشە پینچراوەکان (مانگ و رۆژ) کە دواتر وشەکانی (هەلات و ئاوا) بویان پەخش کراوتەو.

جۆرهكانى پيچه و پەخش:

١/ پيچه و پەخشی ريك: ئەوهيه كه وشه پەخشكراوهكان بەريكي له بەرامبەر وشه پيچراوهكاندا هاتوون.

نم// ناسمانى حوسنى مەحبوبەم له ئەبرۆ و زولف و روو

دوو هيلال، دوو شەو، دوو ماھى تابانى ھەيه

٢/ پيچه و پەخشی ناريك: ئەوهيه كه وشه پيچراوهكان بە ناريكى بەرامبەر بە پەخشكراوهكاندا هاتوون، يان بە پيچەوانەوه.

نم// خواردن و بەخشين بەريان له كوييه؟

بەخشنده و مآلدار ناويشيان جوييه؟

شەشەم/ ھونەرى كورتبىرى: بریتىيە لەوھى كە مانايەكى زۆر بە وشەى كەم دەر دەبى، بەمەر جىك ئەو دەر برینانە بە كەم كەردنەوه ھىچ كەمو كورى تىنە كەو یت.

__ مەبەست لى ئەوھيه كە كۆمەلە گوزار ھەك بە چەند وشەيەكى كەم دەر بىرى.

جۆرهكانى كورتبىرى:

١/ كورتبىرى بەلاپردن: لەم جۆرەدا بەشێك لە گوتەكە لادەدرى، جا ئامرازىك بىت يان ھەر وشەيەك بىت، بەلام نابىت واتاكەى تىكچى.

نم// وتى: ميوه‌ى بەھەشتە شيعرى مەھوى

خودا نەبىرى لە باخمدادا دارى بەردار

كە دەلى (ميوه‌ى بەھەشتە شيعرى مەھوى) مەبەستى ئەوھيه كە (شيعرى مەھوى وەك ميوه‌ى بەھەشتە) لىرەدا ئامرازى وەك نەھاتوو و كورتبىرى دروست بوو.

نم// جۆبارە لالەزارە وەرە سەر چەم وتى

ناشۆبە ئەم بەھارە بوو سەيرى چەم حەرام

۲/ کورتبیری به کورتکردنهوه (بئ لاپردن): ئهوهیه که بئ ئهوهی هیچ وشهیهک لایبری دهربرینهکه واتایهکی تهواو دهبهخشئی و بهکورتی دهربرینهکه دهردهبری بئ ئهوهی کهموکوری بکهوئته نئو ماناکهی.

نم// **مهئین بئ کار بوو حاجی له رۆما**

ئهنم پیایوم لهنیو شاری ژانم

لهنیوه دیری دوهمدا که دهلی (ئهنم پیایوم لهنیو شاری ژانم) واتاکهی زیاتره له وشه دهربریوهکان، چونکه ئهنم رستهیه واتای زور ههلهگریت.

نم// **چاوه جیی ئهنم شوخه بئ وتم و وتی**

ئهنم مهلا شیخه قسهی بئ جا دهکا

حهوتهم/ هونهری خۆلومهکردن: بریتیه له لومهکردنی شاعیر بو خودی خوی لهو رووهی که شیایو لومهکردن بیت، بهلام شاعیر بهشیوهیهکی ئهدهبی بهرز لومهی خوی دهکات و خوی رزگار دهکات له شیوازیکی ساده.

نم// **بوچی همدی وا به سووکی سهیری نههلی دل دهکا**

بو به گوئیا نهچوو مهشووله که چی کردوو له فیل

ئیرهدا همدی به ئاشکرا لومهی خوی دهکات که بوچی بهو چاوه سهیری نههلی دل دهکات.

نم// **نهحمهدی کۆر تاکهی وهها، نابی لهدهست شهیتان رهها**

نهفس و ههوا وهک نهژدهها، تابع به گومرایی و شیفاق

ههشتهم/ هونهری دابهشکردن: بریتیه له باسکردنی دوو شت یان زیاتر له سهرهتای دهربرین له پاشان بو ههریهک لهم شتانه شتیک دابهش بکریت.

نم// **لهگهل دل شهرتی من وایه ههتا رۆژی حهیاتم بئ**

بهشی نهو دهرد و غهم بیت و منیش ماتهم خهلاتم بئ

نم// **هەرچی تو بیژی گشت قبولمانه**

له نیمه دهرد و لهتو دهرمان

نۆیهم/ هونهری تیلنیشان: بریتیه له ئاماژهدانی شاعیر به ئایهتیکه قورئانی پیروژ یان فهرموودهیهک یان پهندیکی پیشینان یان رووداویکی میژوویی گرینگ یان داستان و بهسهرهات ... هتد، بهلام بی ئهوی ئاماژه بکات و لهسهری بوهستی و دریزداری بو بکات بهلکو ئاماژهیهکی خیرایه، به وشهیهک یان واتایهک.

نم// **تهبیعت بهرزه زاهیر گهرچی پهیام**

نهوهی نهو شیرهکهی روژی نهلهستم

روژی نهلهستم تیلنیشانه بو ئهو روژهی که خودا پرسیار له مهخلوقهکانی کردوه (ئایا من خوداتان نیم) نهوانیش گوتویانه: بهلئ تو خودامانی. (الست بر بکم قالوا بلی).

نم// **وهک گهردی بوراقت شهوی میعراجت بهجیما**

جبریلی نهمین نهیبوو نیتر خووهتی شههپهر

تیلنیشانه بو رووداوی پر موعیزه ی ئیسرا و میعراج.